

KHOA NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA PHÁP: 50 NĂM XÂY DỰNG VÀ TRƯỞNG THÀNH

TS TRINH ĐỨC THÁI*

Tháng 11 năm 2012, Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp, Trường Đại học Ngoại ngữ (ĐHNN), Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN) (tiên thân là Khoa Pháp văn, Trường Đại học Sư phạm Ngoại ngữ) kỉ niệm 50 năm ngày thành lập.

Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp, ĐHNN - ĐHQGHN là một trong số không nhiều những địa chỉ đào tạo đại học hấp dẫn, đáng tin cậy của hệ thống các trường đại học Việt Nam. Chính từ đây, rất nhiều sinh viên tiếng Pháp đã được đào tạo và trưởng thành. Họ đã và đang đảm nhận những nhiệm vụ quan trọng trong các lĩnh vực hoạt động văn hoá, giáo dục, ngoại giao, nội vụ, kinh tế... của đất nước, làm rạng rỡ trang sử truyền thống vẻ vang của Khoa. Và họ cũng chính là niềm tự hào của các thế hệ thầy và trò Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp! Họ là hàng trăm thầy cô giáo đang giảng dạy ở các trường phổ thông trung học, phổ thông cơ sở, các trường đại học trong cả nước. Mang sứ mệnh lịch sử trong sự nghiệp trồng người, những cựu sinh viên của Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp đã vươn lên, vượt bao khó khăn, gian khổ để dạy tốt - học tốt. Những thành tích trong giảng dạy và học tập, những giải thưởng trong các kì thi học sinh giỏi quốc gia hàng năm đã minh chứng cho những nỗ lực không ngừng ấy. Các thế hệ cựu sinh viên Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp thật xứng đáng là những bông hoa đẹp trong vườn hoa đẹp của Trường ĐHNN - ĐHQGHN.

Nhìn lại chặng đường 50 năm đã qua, thầy và trò Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp rất đỗi tự hào với bề dày lịch sử: 49 khoá sinh viên đã và đang ngồi trên ghế giảng đường nơi đây, 45 khoá đã ra trường. Họ đã và đang công tác trên mọi miền Tổ quốc và ở nhiều quốc gia trên thế giới. Dù ở đâu và giữ cương vị gì, hàng năm, cứ vào dịp tháng 11, họ đều mong ước được trở về thăm Trường, được quây quần bên thầy cô và bè bạn trong khuôn viên của Khoa để hồi tưởng những năm tháng tuổi đôi mươi với bao kỉ niệm của thời sinh viên - một thời gian khổ nhưng đáng nhớ.

Suốt 50 năm xây dựng và trưởng thành, Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp đã có nhiều đóng góp quan trọng cho sự phát triển của Trường ĐHNN - ĐHQG HN nói riêng và của ngành giáo dục nói chung. Với vị thế của mình, Khoa đã góp phần tích cực vào sự phát triển quan hệ hợp tác giữa Cộng hoà Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam và Cộng hoà Pháp. Khoa đã thiết lập quan hệ hợp tác với tất cả các cơ sở đào tạo tiếng Pháp ở Việt Nam, của các nước Đông Nam Á và khu vực Châu Á - Thái Bình Dương. Khoa cũng không ngừng duy trì và mở rộng hợp tác đào tạo với các trường đại học của Cộng hoà Pháp, Vương quốc Bỉ, Canada, Thụy Sĩ và với các tổ chức Pháp ngữ như OIF (Organisation Internationale de la Francophonie), AUF (Agence Universitaire de la Francophonie).

.....
* Chủ nhiệm Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp, ĐHQG HN.

Đề nâng tầm của một khoa đào tạo đại học và sau đại học, năm 1994, Khoa tiếng Pháp đã được đổi tên thành Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp. Tên mới, nhiệm vụ mới cùng với chương trình đào tạo mới đã được hoàn thiện. Ngoài những chương trình đào tạo như trước đây, Khoa còn có vinh dự được mở các lớp đào tạo cử nhân sư phạm chất lượng cao. Sau một thời gian thực hiện, *Chương trình đào tạo Cử nhân Chất lượng cao ngành Sư phạm tiếng Pháp* đã đạt chuẩn ĐHQGHN về kiểm định chất lượng đào tạo.

Từ năm 2008, Khoa bắt đầu phối hợp với Đại học Picardie Jules Verne đào tạo cử nhân, thạc sĩ chuyên ngành kinh tế quản lý và quản trị doanh nghiệp.

Về đào tạo sau đại học, vào thập niên 80 của thế kỉ trước, những lớp cao học chỉ có một vài học viên của Khoa đến từ Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, còn lại chủ yếu đến từ các trường phổ thông trên cả nước. Với sự phát triển của đội ngũ giảng viên có học hàm, học vị ngày càng nhiều, từ năm 1990, được phép của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Khoa đã mở chuyên ngành đào tạo cao học (chuyên ngành Ngôn ngữ và chuyên ngành Lí luận và Phương pháp giảng dạy) và năm 2000, Bộ lại cho phép Khoa mở hai chuyên ngành đào tạo tiến sĩ. Hàng năm, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp tuyển từ 20 đến 30 học viên cao học. Từ khi không còn Chương trình đào tạo từ xa, tất cả các cán bộ trẻ đã ý thức được vai trò quan trọng của mình nên đã ra sức vừa giảng dạy vừa học tập ngay trong nước và đã đạt được những kết quả rất đáng tự hào. Tất cả giảng viên trẻ đã hoàn thành chương trình đào tạo thạc sĩ, một số đã có học vị tiến sĩ.

Từ ngày thành lập đến nay, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã đào tạo được hơn 100 cử nhân sư phạm chất lượng cao, hơn 6000 cử nhân sư phạm

và phiên, biên dịch; 300 cử nhân cao đẳng; 100 cử nhân quản trị doanh nghiệp, hàng chục thạc sĩ chuyên ngành Ngôn ngữ, chuyên ngành Lí luận và Phương pháp giảng dạy; 4 tiến sĩ. Hiện tại, có hàng chục cán bộ đang theo học thạc sĩ và tiến sĩ tại Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp cũng như tại Cộng hòa Pháp (theo chương trình học bổng của Chính phủ Việt Nam). Đến năm 2015, Khoa sẽ có 25 tiến sĩ và 35 thạc sĩ. Hiện nay Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã có 12 PGS, 20 tiến sĩ, 02 giảng viên cao cấp và nhiều giảng viên chính. Một số cán bộ vốn là giảng viên của Khoa đã được giao đảm nhận những trọng trách của Trường ĐHNN, ĐHQGHN: một PGS.TS đang giữ cương vị Phó Hiệu trưởng nhà trường, một PGS.TS là Giám đốc Trung tâm Đào tạo từ xa và một Tiến sĩ là Giám đốc Trung tâm Kiểm định chất lượng,

Cùng với việc mở rộng đào tạo chuyên sâu, công tác nghiên cứu khoa học cũng rất được quan tâm chú ý. Hàng năm, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đều tổ chức các Hội nghị và Hội thảo khoa học với nhiều báo cáo, tham luận có giá trị khoa học và thực tiễn cao.

Năm 2004, Khoa đã chủ trì tổ chức Hội thảo *Nghiên cứu và giảng dạy tiếng Pháp Khu vực Châu Á Thái Bình Dương*.

Tính đến nay, giảng viên của Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã thực hiện được hàng chục đề tài nghiên cứu khoa học cấp ĐHQG; nhiều đề tài nghiên cứu khoa học cấp Trường và hàng trăm đề tài cấp khoa. Các giảng viên của Khoa còn có hàng trăm bài viết có giá trị được đăng tải trên Tạp chí Khoa học của ĐHQGHN, Tạp chí Ngôn ngữ, Tạp chí Văn học. Hầu hết giảng viên đã tham gia các Hội thảo khoa học Khu vực Châu Á Thái Bình Dương. Một số giảng viên tham gia các Hội thảo khoa học ở Châu Âu, châu Mỹ và có những

công trình được đăng trên những tạp chí có uy tín ở các châu lục này. Đặc biệt, các hội thảo dành riêng cho giảng viên tiếng Pháp trẻ trong khu vực đã thu hút sự tham gia của đông đảo cán bộ giảng dạy của khoa. Chính những công trình nghiên cứu có giá trị, thiết thực và hiệu quả đã góp phần nâng cao uy tín của Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp và của Trường ĐHNH, ĐHQGHN.

Phong trào nghiên cứu khoa học trong sinh viên tại Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp cũng phát triển mạnh. Hàng năm, Khoa đều tổ chức các “Hội thảo sinh viên” với nhiều báo cáo khoa học có giá trị, góp phần nâng cao chất lượng học tập của sinh viên. Nhiều sinh viên của Khoa đã đạt giải NCKH cấp Trường, cấp ĐHQG và toàn quốc (giải ba, giải nhì, và một giải nhất).

Để có tài liệu phục vụ giảng dạy, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã xây dựng và hoàn chỉnh các chương trình đào tạo cử nhân tiếng Pháp cho cả hai hệ sư phạm và phiên dịch, các chương trình đào tạo thạc sĩ và tiến sĩ cho hai chuyên ngành Ngôn ngữ, Lí luận và Phương pháp giảng dạy. Xây dựng và thẩm định xong đề cương chi tiết của tất cả các môn học. Đã biên soạn và thẩm định xong hầu hết các giáo trình môn học bắt buộc và một số môn tự chọn. Các chương trình, giáo trình này đã đáp ứng được nhiệm vụ chính trị của Khoa trong suốt 50 năm qua và được các nhà khoa học, các cơ sở đào tạo đại học khác đánh giá cao. Đến nay, tất cả các môn học bắt buộc và phần lớn các môn học tự chọn đều đã có giáo trình.

Đối với giáo dục phổ thông, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp cũng đã có những đóng góp đáng kể. Tất cả các sách giáo khoa dùng trong trường phổ thông trung học cơ sở và trung học phổ thông trong cả nước đều có sự tham gia biên soạn của các giảng viên Khoa Ngôn ngữ & Văn hóa Pháp. Ngoài ra,

Khoa còn đóng vai trò chủ yếu trong việc bồi dưỡng nâng cao trình độ cho giáo viên tiếng Pháp ở các trường phổ thông, trong việc xây dựng chương trình cho các lớp song ngữ.

Về hợp tác quốc tế, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã và đang có quan hệ hợp tác trong việc đào tạo, bồi dưỡng giáo viên, sinh viên với nhiều trường đại học nước ngoài như Đại học Franche-Comté de Besançon, Đại học Lyon II, Đại học Grenoble I và III, Đại học Rouen, Đại học Toulouse Le Mirail, Đại học Paris VII, Trung tâm Quốc tế nghiên cứu sư phạm CIEP-Sèvres (Cộng hòa Pháp), Đại học Montréal (Canada), với Tổ chức quốc tế Pháp ngữ (OIF), Tổ chức Đại học Pháp ngữ (AUF), với Đại sứ quán các nước sử dụng tiếng Pháp tại Hà Nội. Các đoàn đại biểu Chính phủ, Quốc hội của Cộng hòa Pháp mỗi khi sang thăm Việt Nam đều dành thời gian tới thăm Khoa như một địa chỉ trong hành trình công vụ của mình.

Hiện nay Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã duy trì được quan hệ tốt với PREFASSE, một tổ chức phi chính phủ của Cộng hòa Pháp, mỗi năm tổ chức này cấp từ 1 đến 2 học bổng cho sinh viên của Khoa đi thực tập từ 1 đến 2 tháng tại Cộng hòa Pháp. Đã có 20 sinh viên của Khoa được cấp học bổng.

Để mở rộng tầm ảnh hưởng của mình, từ những năm 90 của thế kỉ trước, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã có sáng kiến tổ chức mỗi năm một kì thi sinh viên giỏi toàn quốc. Đại sứ quán Cộng hòa Pháp tại Việt Nam hết sức vui mừng đón nhận đề xuất này và đã tận tình giúp đỡ cả về vật chất cũng như tinh thần. Qua các kì thi, sinh viên của Khoa luôn đạt được những thành tích cao. Sáng kiến này của Khoa là một đóng góp rất lớn vào sự nghiệp dạy và học tiếng Pháp ở Việt Nam.

Những năm gần đây, sinh viên Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp lại có dịp trở lại cùng sinh viên cả nước

và trong khu vực. Với sự giúp đỡ của Ban lãnh đạo Khoa và của các thầy cô, các em đã tham gia tích cực vào cuộc thi Concours Dynamique và đã đạt được những thành tích rất đáng khích lệ: liên tục đạt giải nhất và nhì tại các kì thi quốc gia; năm 2011 giành giải vô địch khu vực Đông Dương; liên tục đạt các giải nhất, nhì, ba tại các cuộc thi tiếng Pháp do Hội Hữu nghị Việt - Pháp và Đại sứ quán Pháp tổ chức.

Năm 1997, một sự kiện trọng đại đã diễn ra tại Việt Nam: lần đầu tiên Việt Nam tổ chức Hội nghị Thượng đỉnh Pháp ngữ, Hội nghị lần thứ bảy (Le VIIème Sommet de la francophonie). Hội nghị đã quy tụ hơn 50 đoàn đại biểu cao cấp của trên 50 nước và tổ chức quốc tế. Thầy và trò Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã có dịp thể hiện tính năng động, sáng tạo, lòng say mê làm việc, tinh thần trách nhiệm cao và lòng mến khách. 100% giảng viên của Khoa không quản ngày đêm bồi dưỡng kiến thức tiếng Pháp cho hàng nghìn lái xe, nhân viên khách sạn, các sĩ quan liên lạc, sĩ quan tháp tùng các đoàn ngoại giao. Trong thời gian diễn ra Hội nghị, hàng chục giáo viên của Khoa đã vinh dự được tháp tùng phục vụ các nguyên thủ quốc gia.

Bước vào thập niên thứ hai của thế kỉ XXI, với nhiều vận hội và thách thức mới, Việt Nam đang thực hiện công cuộc hiện đại hoá, công nghiệp hoá, hội nhập vào khu vực và thế giới với sứ mệnh cao cả là làm cho dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Trong bối cảnh đó, công tác nghiên cứu khoa học của Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã được xác định tập trung vào giải quyết các vấn đề mà thực tiễn giảng dạy tiếng Pháp đặt ra, gắn liền với việc đào tạo đại học và sau đại học.

Trong thời gian tới, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp sẽ quan tâm hơn

nữa việc đa dạng hoá các chương trình và quá trình đào tạo. Ngoài việc đào tạo giáo viên tiếng Pháp, Khoa sẽ tiếp tục và mở rộng các hệ đào tạo khác như về kinh tế, quản trị doanh nghiệp, du lịch, thư kí văn phòng... Đồng thời Khoa cũng sẽ duy trì và phát triển loại hình đào tạo liên kết với một số trường đại học của Cộng hòa Pháp cho phép sinh viên được hưởng các chương trình đào tạo kinh tế, xã hội, nhân văn... của Cộng hòa Pháp và của Cộng đồng Pháp ngữ.

Với những thành tích to lớn đã đạt được trong 50 năm qua, Khoa Ngôn ngữ và Văn hóa Pháp đã được đón nhận nhiều phần thưởng cao quý của Đảng và Nhà nước:

- *Bằng khen* của Bộ trưởng Bộ Giáo dục (1996), của Giám đốc ĐHQG HN (1999 và 2012);

- *Huân chương Lao động hạng ba* (1997);

- *Huân chương Lao động hạng nhì* (2002, nhân kỉ niệm 40 năm thành lập Khoa tiếng Pháp);

- 2 giảng viên được tặng danh hiệu *Nhà giáo Nhân dân* và 3 giảng viên được tặng danh hiệu *Nhà giáo Ưu tú*;

- Nhiều cán bộ, giáo viên được tặng Huy chương Kháng chiến, Huy chương "Vì sự nghiệp giáo dục", Bằng khen của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, của Giám đốc ĐHQGHN.

Năm mươi năm là mốc lịch sử quan trọng, đánh dấu sự trưởng thành và phát triển không ngừng của Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp. Phát huy thành tích đã đạt được, thầy và trò Khoa Ngôn ngữ và Văn hoá Pháp nguyện không ngừng phấn đấu vươn lên, góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng đất nước Việt Nam giàu mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chính trị được Đảng và Nhà nước giao phó.